

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/116/2017
Identifikačné číslo spisu: 4016200951
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4016200951.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeníka, v právnej veci žalobkyne: R. zastúpená: JUDr. Peter Gruber, advokát, so sídlom J. Kráľa 3, Banská Bystrica, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 47130-2/2016-BA z 19. septembra 2016, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/114/2016-122, zo dňa 5. júna 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom č. k. 23Sa/114/2016-122, zo dňa 5. júna 2017 žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 47130-2/2016-BA z 19. septembra 2016 (ďalej len preskúmané rozhodnutie) zamietol. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 700-1111101916-GC04/16 z 23.06.2016, (ďalej len prvostupňové rozhodnutie), ktorým prvostupňový orgán nevyhovela žiadosti žalobkyne o vrátenie poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity.

2. Krajský súd mal za preukázané, že žalobkyňa mala v období od 01.01.2011 do 30.06.2014 právne postavenie SZČO. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie vzniká SZČO od 01.07. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej z príjem z podnikania bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zákona o sociálnom poistení a zaniká 30.06. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. Žalobkyňa odvádza poistné na základe príjmov z podnikania, ktoré ako SZČO dosiahla za jednotlivé roky 2011 až 2014. Na základe týchto príjmov jej bol určený vymeriavací základ v zmysle zákona a z takto určeného vymeriavacieho základu bola žalobkyňa povinná platiť poistné za každý jednotlivý rok.

3. Dňa 16.03.2016 (správne má byť 13.03.2016) podala žalobkyňa dodatočné daňové priznanie za roky 2011-2014, na základe ktorého hranica príjmu z podnikania zistená týmto dodatočným daňovým priznaním je rozhodujúca na vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia len vtedy, ak má vplyv na aktuálne nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie. Zmena poistenia sa vykoná od 1. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, kedy bolo predložené dodatočné daňové priznanie. Dodatočné daňové priznanie je zákonom upravený legálny prostriedok nápravy daňového priznania, ktorý je daňový subjekt oprávnený využiť, ak zistí, že daň uvedená v daňovom priznaní má byť nižšia alebo daňové priznanie neobsahuje správne údaje, pričom zákonodarca stanovil lehotu na uplatnenie tejto zákonnej možnosti. Dodatočné daňové priznanie nahrádza pôvodné daňové priznanie za príslušné zdaňovacie obdobie.

4. Z ustanovenia § 21 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. však vyplýva, že hranica príjmu z podnikania zistená na základe dodatočného daňového priznania je rozhodujúca na vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia len vtedy, ak má vplyv na aktuálne nemocenské a dôchodkové poistenie. Pojem aktuálne nemocenské a dôchodkové poistenie je potrebné vykladať v súlade s § 21 ods. 1 zákona, čo znamená, že dodatočné daňové priznanie za kalendárny rok 2011 by mohlo ovplyvniť vznik poistenia len vtedy, ak by bolo podané v období od 01.07.2012 do 30.06.2013. Dodatočné daňové priznanie za roky 2011 až 2014, ktoré bolo podané dňa 13.03.2016, v ktorom bolo aktuálne nemocenské poistenie od 01.07.2015 do 30.06.2016, ktoré už vychádza z príjmov žalobkyne za rok 2014, už nemá vplyv na nemocenské a dôchodkové poistenie za predmetné roky.

5. Námietku žalobkyne, že sa jedná o poistné zaplatené bez právneho dôvodu považoval krajský súd za irelevantnú, pretože poistené v rokoch 2011 až 2014 bolo žalobkyni vyrubené na základe vymeriavacieho základu, ktorý bol určený z príjmu, ktorý žalobkyňa vykázala v riadnych daňových priznaniach za roky 2011-2014. Dodatočné daňové priznanie za rok 2011-2014, ktoré podala žalobkyňa dňa 13.03.2016 má vplyv na platenie poistného v súlade s § 142 ods. 4 zákona o sociálnom poistení až dňa 01.04.2016.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej aj sťažovateľka), ktorá sa nestotožnila s právnym názorom krajského súdu, že dodatočné daňové priznanie za kalendárny rok 2011 by mohlo ovplyvniť vznik poistenia iba vtedy, ak by bolo podané v období od 01.07.2012 do 30.06.2013. Uviedla, že v danom prípade nejde o vznik alebo zánik poistenia, ale o úpravu výšky vymeriavacieho základu na základe podania dodatočného daňového priznania s väzbou na posúdenie vzniku nároku na vrátenie prevyšujúcej časti poistného, zaplateného na základe pôvodného daňového priznania, ako dôvodu, ktorý neskôr, podaním dodatočného daňového priznania, odpadol. Ďalej namietala, že krajský súd sa nevysporiadal s existenciou rozsudku Najvyššieho súdu č. k. 4Sžso/17/2011, ktorý v identickej veci zaujal iný právny názor. Sťažovateľka ďalej zotrvala na doterajšej právnej argumentácii a uviedla, že rozsudok Najvyššieho súdu 9Sžso/1/2012, na ktorý poukázala žalovaná nerieši obdobnú vec.

7. Ďalej konštatovala, že na základe dodatočného daňového priznania sa mení výška vymeriavacieho základu poistného a to tak, že za celé obdobie, v ktorom je rozhodujúci vymeriavací základ stanovený podľa dodatočného daňového priznania za daný kalendárny rok, je platenie poistného vo vyššej sume, než ktorá zodpovedá vymeriavaciemu základu zistenému podľa dodatočného daňového priznania, plnením bez právneho dôvodu. Žiadala rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že preskúmané rozhodnutie spolu s prvostupňovým rozhodnutím zruší a vec vráti správnomu orgánu na ďalšie konanie, alternatívne rozsudok zrušíť a vec vrátiť na konanie krajskému súdu.

8. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti nepovažovala námietky sťažovateľky za také, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie preskúmaného rozhodnutia. Uviedla, že žalobkyňa vznáša totožné námietky, ku ktorým sa už žalovaná vyčerpávajúco vyjadrila. Navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo

jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

10. Predmetom konania bolo posúdenie nároku žalobkyne na vrátenie zaplateného poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity z dôvodu podania dodatočných daňových priznaní, na základe ktorých sa upravili vymeriavacie základy pre stanovenie výšky poistného.

11. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len zákon č. 461/2003 Z.z.) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu⁶⁾ < alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 <., a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu⁶⁾ < alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 <., ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 21 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou zistená na základe dodatočného daňového priznania alebo dodatočného platobného výmeru vydaného správcom dane je rozhodujúca na vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia len vtedy, ak má vplyv na aktuálne nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie. Zmena poistenia sa vykoná od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo predložené dodatočné daňové priznanie správcovi dane alebo v ktorom správca dane vydal dodatočný platobný výmer.

13. Podľa § 142 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. ak sa na základe dodatočného daňového priznania alebo na základe dodatočného platobného výmeru vydaného správcom dane zmení vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, poistné sa platí zo zmeneného vymeriavacieho základu od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po predložení dodatočného daňového priznania správcovi dane alebo po nadobudnutí právoplatnosti dodatočného platobného výmeru.

14. Podľa § 145 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu, fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnenmu nástupcovi do 30 dní od

- a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo
- b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu.

15. Po preskúmaní administratívneho spisu žalovanej a konania na krajskom súde kasačný súd dospel k záveru, že právne posúdenie obsiahnuté v rozsudku krajského súdu napadnutom kasačnou sťažnosťou je správne. Vzhľadom k skutočnosti, že žalobkyňa podala opravné daňové priznanie až dňa 13.03.2016, toto už nemohlo spätne ovplyvniť výšku poistenia v období rokov 2011-2014.

16. Zo znenia ustanovenia § 142 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že dátum podania dodatočného daňového priznania je rozhodujúci pre výšku poistného z povinného poistenia len do budúcnosti a iba počas plynutia aktuálneho poistného obdobia. Z uvedeného potom vyplývajú aj záver, že poistné za roky 2011-2014 zaplatené na základe riadne podaného daňového priznania nemožno považovať za zaplatené bez právneho dôvodu, a žalovaná nepochybila, keď neaplikovala na danú situáciu ust. § 145 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. upravujúce povinnosť vrátiť poistné zaplatené bez právneho dôvodu.

17. V súvislosti s rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 4Sžso/17/2011, na ktorý sa žalobkyňa odvoláva kasačný súd uvádza, že uvedenú problematiku riešil najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach, pričom poukazuje na rozsudky najvyššieho súdu (aj novšie ako rozsudok uvádzaný žalobkyňou), a to č. k. 4Sžsko/59/2007, č. k. 9Sžso/1/2012, č. k. 9Sžso/57/2016, v ktorých sa najvyšší súd priklonil k rovnakému právnomu záveru, ako je vyjadrený v rozsudku krajského súdu v prejednávanej veci. Kasačný súd preto považoval právny názor vyjadrený v rozsudku č. k. 4Sžso/17/2011 skôr za výnimočný.

18. Kasačný súd považoval za neopodstatnenú aj námietku sťažovateľky, že v danom prípade nejde o posudzovanie vzniku poistenia ako takého a pojmom „zmena poistenia“ v § 21 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. sa rozumie vznik alebo zánik povinného poistenia. V danej veci je rozhodujúce, či môže alebo nemôže podanie dodatočného daňového priznania ovplyvniť platenie poistného do minulosti. Nie je pri tom rozhodujúce, či by takáto zmena znamenala vznik poistenia, zánik poistenia alebo iba zníženie sumy poistného. Ako už bolo uvedené vyššie v zmysle § 21 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. je podaním dodatočného daňového priznania môže ovplyvniť iba aktuálne nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie, pričom takáto zmena smeruje do budúcnosti (vykoná sa od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo predložené dodatočné daňové priznanie správcovi dane).

19. Z vyššie uvedených dôvodov aj kasačný súd považoval rozhodnutie žalovanej za súladné so zákonom, a preto kasačnú sťažnosť žalobkyne podľa § 461 SSP zamietol.

20. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 a 4 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobkyňa v tomto konaní nebola úspešná a žalovanej právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.